

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN MINH HOÀNG

ÁP DỤNG MỘT SỐ KỸ THUẬT
DAY HỌC TÍCH CỰC TRONG DAY HỌC MÔN TOÁN
CHO HỌC SINH YẾU KÉM LỚP 10 TỈNH LÀO CAI

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN, 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN MINH HOÀNG

ÁP DỤNG MỘT SỐ KỸ THUẬT
DAY HỌC TÍCH CỰC TRONG DAY HỌC MÔN TOÁN
CHO HỌC SINH YẾU KÉM LỚP 10 TỈNH LÀO CAI

Chuyên ngành: Lý luận và PPDH bộ môn Toán
Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN: PGS.TS. VŨ THỊ THÁI

THÁI NGUYÊN, 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2014

Tác giả luận văn

Trần Minh Hoàng

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến cô giáo PGS.TS Vũ Thị Thái, người đã tận tình hướng dẫn em trong suốt quá trình làm luận văn.

Em xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, Khoa Toán, Khoa Sau Đại học, Phòng Đào tạo trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho em trong suốt quá trình học tập và làm luận văn.

Em xin chân thành cảm ơn Ban lãnh đạo, các GV tổ Toán, HS khối 10 trường THPT số 2 Mường Khương – Lào Cai đã giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho em trong suốt quá trình học tập.

Dù đã rất cố gắng, song Luận văn cũng không tránh khỏi những khiếm khuyết, tác giả mong nhận được sự góp ý của các thầy, cô giáo và các bạn.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2014

Tác giả luận văn

Trần Minh Hoàng

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt trong luận văn	iv
Danh mục biểu đồ và đề kiểm tra	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Giả thuyết khoa học	3
4. Khách thể, đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Cấu trúc luận văn	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	5
1.1. Quan niệm về dạy học môn toán theo định hướng tích cực.	5
1.1.1. Quan niệm về học và dạy cách học.	5
1.1.2. Quan niệm về dạy học tích cực.....	7
1.1.3. Quan niệm về dạy học môn Toán theo định hướng tích cực.....	8
1.2. Một số phương pháp dạy học tích cực.....	9
1.2.1. Nhu cầu đổi mới phương pháp dạy học.....	9
1.2.2. Định hướng đổi mới phương pháp dạy học ở trung học phổ thông	10
1.2.3. Một số phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực trong dạy học môn toán.....	14
1.2.3.1. Mô hình quan điểm dạy học - phương pháp dạy học - kỹ thuật dạy học	14
1.2.3.2. Các phương pháp dạy học tích cực.....	16
1.2.3.3. Một số kỹ thuật dạy học phát huy tính tích cực, sáng tạo của học sinh	21
1.3. Thực trạng áp dụng kỹ thuật dạy học tích cực trong việc giúp đỡ HSYK học tốt môn Toán ở trường THPT tỉnh Lào Cai	29

1.3.1 Thực trạng dạy – học môn Toán đối với học sinh yếu kém lớp 10 THPT ở Lào Cai. .	29
1.3.2. Thực trạng áp dụng kĩ thuật dạy học tích cực trong việc giúp đỡ HSYK học tốt môn Toán ở trường THPT tỉnh Lào Cai	31
1.4. Khái quát về Chương trình sách giáo khoa và chuẩn kiến thức môn Toán lớp 10 THPT ..	37
1.4.1. Đặc điểm chương trình sách giáo khoa lớp 10	37
1.4.2. Về nội dung chương trình, mục tiêu dạy học môn Toán 10 (cơ bản) Trung học phổ thông	38
Kết luận chương 1	39
Chương 2 : MỘT SỐ BIỆN PHÁP ÁP DỤNG CÁC KĨ THUẬT DẠY HỌC TÍCH CỰC TRONG VIỆC GIÚP ĐỠ HSYK HỌC TỐT MÔN TOÁN LỚP 10 THPT.....	
2.1. Nguyên tắc xây dựng và thực hiện các biện pháp.	40
2.1.1. Nguyên tắc 1. Tôn trọng cơ sở lí luận của vấn đề nghiên cứu.....	40
2.1.2. Nguyên tắc 2. Bám sát nội dung, chương trình sách giáo khoa toán 10	40
2.1.3. Nguyên tắc 3. Phù hợp với nhu cầu và khả năng học tập của học sinh.....	40
2.1.4. Nguyên tắc 4. Đảm bảo tính thực tiễn.	40
2.1.5. Nguyên tắc 5. Đảm bảo tính khả thi.	40
2.2. Một số biện pháp áp dụng các kĩ thuật dạy học tích cực trong việc giúp đỡ HSYK học tốt môn Toán lớp 10.....	41
2.2.1. Biện pháp 1: Tìm hiểu, phân loại và tiến hành dạy học bám sát đối tượng, lựa chọn một số kĩ thuật dạy học tích cực phù hợp với nội dung học tập và đối tượng là học sinh yếu kém tỉnh Lào Cai.	41
2.2.2. Biện pháp 2: Sử dụng một số kĩ thuật dạy học hợp tác kết hợp với các ví dụ và tình huống thực tế để tăng cường tổ chức các hoạt động học tập nhằm gây hứng thú cho học sinh.	50
2.2.3. Biện pháp 3: Lựa chọn các KTDH tích cực giúp khuấy gợi động cơ, tổ chức cho học sinh học tập và luyện tập vừa sức. Từ đó quan tâm phát hiện và sửa chữa sai lầm thường gặp cho học sinh yếu kém.	58
2.2.4. Biện pháp 4: Sử dụng hệ thống câu hỏi đàm thoại, gợi mở nhằm tái hiện kiến thức cũ, phát hiện và lấp lỗ hổng kiến thức của học sinh thông qua những tình huống có vấn đề.	73

2.2.5. Biện pháp 5: Áp dụng các KTDHTC giúp tổ chức học nhóm tự học để học sinh khá giỏi giúp đỡ học sinh yếu kém nhằm hình thành và nâng cao kỹ năng tự học cho học sinh yếu kém.	81
2.2.6. Biện pháp 6: Sử dụng KT lược đồ tư duy, hoạt động ngôn ngữ, các phương tiện hỗ trợ dạy học nhằm giúp học sinh yếu kém nắm vững hệ thống kiến thức, có cái nhìn tổng quan về một chủ đề.	86
Kết luận chương 2.....	92
Chương 3 THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	94
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	94
3.2. Đối tượng thực nghiệm sư phạm	94
3.3. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	95
3.4. Kết quả thực nghiệm sư phạm	106
3.4.1. Đánh giá về mặt định tính.....	106
3.4.2. Đánh giá về mặt định lượng.....	107
Kết luận chương 3.....	110
KẾT LUẬN	111
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	112

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

Viết tắt	Viết đầy đủ
BDTD	Bản đồ tư duy
BPSP	Biện pháp sư phạm
DHPH	Dạy học phân hoá
ĐC	Đối chứng
GD&ĐT	Giáo dục và đào tạo
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
HSYK	Học sinh yếu kém
KN	Kĩ năng
KT	Kiến thức
KTDH	Kĩ thuật dạy học
KTDHTC	Kĩ thuật dạy học tích cực
NXB	Nhà xuất bản
PPDH	Phương pháp dạy học
SGK	Sách giáo khoa
TN	Thực nghiệm
TTC	Tính tích cực
THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1 :Kết quả thi đầu vào hai môn Văn, Toán trong 3 năm gần đây.....	29
Bảng 3.1: Kết quả kiểm tra khảo sát đầu năm lớp 10 môn Toán lớp 10 của học sinh hai lớp 10A1 và 10A3 trường THPT số 2 Mường Khương.....	94
Bảng 3.2: Kết quả tổng hợp của bài kiểm tra 45 phút theo đề số 1	107
Bảng 3.3: Kết quả tổng hợp của bài kiểm tra 45 phút theo đề số 2	108

DANH MỤC BIỂU ĐỒ VÀ ĐỀ KIỂM TRA

Hình 3.1: Tỷ lệ phần trăm kết quả khảo sát môn Toán ở lớp 10 của học sinh hai lớp 10A1 và 10A3 trường THPT số 2 Mường Khương.....	95
Đề kiểm tra thực nghiệm số 1 (Hình học 10)	96
Đề kiểm tra thực nghiệm số 2 (Đại số 10).....	101
Hình 3.2: Biểu đồ kết quả bài kiểm tra số 1 của hai lớp thực nghiệm và đối chứng.	108
Hình 3.3: Biểu đồ kết quả bài kiểm tra số 1 của hai lớp thực nghiệm và đối chứng.	109

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Đổi mới phương pháp dạy học, phát huy tính tích cực nhận thức của học sinh là yêu cầu tất yếu và cấp bách của Giáo dục Việt Nam. Những yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, sự thách thức trước nguy cơ tụt hậu trên con đường tiến vào thế kỷ XXI bằng cạnh tranh trí tuệ đang đòi hỏi phải đổi mới giáo dục. Trong đó có việc đổi mới căn bản về phương pháp dạy và học, sớm tiếp cận trình độ giáo dục Phổ thông ở các nước phát triển trong khu vực và trên Thế giới nhằm nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện thế hệ trẻ, phát triển nguồn nhân lực trong giai đoạn mới, phục vụ các yêu cầu đa dạng của nền Kinh tế – Xã hội đang là vấn đề được xã hội hết sức quan tâm.

Luật Giáo dục (2005), [8] trong điều 28, đã ghi rõ: *“Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo cho học sinh; phù hợp với đặc điểm từng lớp học, môn học; bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn; tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh”*.

Các kỹ thuật dạy học tích cực là những kỹ thuật dạy học có ý nghĩa đặc biệt trong việc phát huy sự tham gia tích cực của HS vào quá trình dạy học, kích thích tư duy, sự sáng tạo và sự cộng tác làm việc của HS.

Tính tích cực (TTC) là một phẩm chất vốn có của con người, bởi vì để tồn tại và phát triển con người luôn phải chủ động, tích cực cải biến môi trường tự nhiên, cải tạo xã hội. Vì vậy, hình thành và phát triển TTC trong học tập là một trong những nhiệm vụ chủ yếu của giáo dục. Tính tích cực học tập - về thực chất là TTC nhận thức, đặc trưng ở khát vọng hiểu biết, cố gắng trí lực và có nghị lực cao trong quá trình chiếm lĩnh tri thức. TTC nhận thức trong hoạt động học tập liên quan trước hết với động cơ học tập. Động cơ đúng tạo ra hứng thú. Hứng thú là tiền đề của tự giác. Hứng thú và tự giác là hai yếu tố tạo nên tính tích cực. Tính tích cực sản sinh nếp tư duy độc lập. Suy nghĩ độc lập là mầm mống của sáng tạo. Ngược lại, phong cách học tập tích cực độc lập sáng tạo sẽ phát triển tự giác, hứng thú, bồi dưỡng động cơ học tập.